

III. НАСЕЛЕНИЕ

Данните за състоянието на населението са резултат от редовните преброявания на населението, извършвани досега у нас и съответни изчисления за годините между преброяванията.

До 1964 г. данните се отнасят за наличното население, а от 1965 г. — за постоянното население.

За годините между преброяванията до 1946 г. броят на населението е изчислен при предположение, че същото се е развивало в геометрична прогресия и е приложена формулата:

$$100 \left(\sqrt[n]{\frac{S_1}{S_0}} - 1 \right), \text{ където } S_0 \text{ означава броя на населението в нача-$$

лото, S_1 — брой в края на съответния период, а n — брой на годините от едно преброяване до друго.

Населението за годините от 1947 до 1956 г. е изчислено на базата на преброеното население през 1946 и 1956 г. чрез естествения и механичния прираст и поправъчен коефициент на нарастването в междупреброителния период (1946—1956 г.), като за целта е приложена следната формула:

$$S_t = S_0 + D_0^t \pm \frac{(S_1 - S_0) - D_0^T}{T}, \text{ където } S_t \text{ означава броя на населе-$$

нието към определена дата след годината на първото преброяване; D_0^t означава изчисленото нарастване на населението чрез естествения и механичния прираст към годината t ; $S_1 - S_0$ означава прираста на населението между двете преброявания, получен като разлика от преброеното население при двете преброявания; D_0^T означава прираста на населението между двете преброявания, изчислен чрез естественото и механичното нарастване на същото; T означава броя на годините между двете преброявания.

Поправъчният коефициент е приложен само за естественото нарастване, като миграцията ежегодно е отразявана в броя на населението така, както е регистрирана.

За годините между преброяванията 1956—1965 не е извършена корекция на броя на населението, тъй като при отделните преброявания са били възприети две различни категории население — налично и постоянно.

Броят на населението към края на 1965 г. и следващите години е изчислен на базата на преброеното население към 1.12.1965 г. чрез естествения и механичния прираст на същото през декември 1965 г. и през съответните следващи години.

Данните за населението за 1975 и 1976 г. са изчислени на базата на преброеното население към 2.12.1975 г. чрез естествения и механичния прираст на същото през декември 1975 г. и през съответната следваща година.

Данните за естественото и механичното движение на населението са окончателни. Всички коефициенти са изчислени въз основа на окончателните данни за населението и за движението на населението.

Като критерий за разпределението на населението на градско и селско се приема административното разделение на населените места на градове и села.

За градско население се приема това население, което живее постоянно в населени места, които са утвърдени с указ като градове.

За селско население се счита това население, което постоянно живее в населени места, утвърдени като села, махали и колиби.

Средногодишният брой на населението (\bar{S}) представлява средна аритметична от изчисленото население в началото (S_0) и края на годината (S_1).

$$\bar{S} = \frac{S_0 + S_1}{2}$$

Населението по възраст е изчислено чрез метода на придвижване на възрастите или преминаването от една възраст в друга, което се изразява така:

$$S_x - M_x \pm MПx + S_{x+1},$$

където S_x означава населението на дадена възраст; M_x — умрелите от същата възраст $MПx$ — механичния прираст от външната миграция, който представлява разликата от имигриралите и емигриралите лица и от заселените и изселените лица в (от) дадено териториално отграничение вътре в страната на същата възраст; S_{x+1} — населението по-възрастно с една година.

Данните за населението по окръзи са дадени по административното деление на страната към 31.12.1980 година.

Като критерий за разпределението на демографските процеси на градски и селски се приема административното деление на населените места на градове и села.

При териториалното разпределение на демографските процеси строго е спазен принципът събитията да се отнасят към населеното място, където постоянно живеят лицата, с които са настъпили събитията. Отделните демографски процеси са отнесени така: ражданията — към онова населено място, където постоянно живеят родителите на детето; умираанията — към населеното място, където постоянно е живяло умрялото лице; женитбите — към населеното място, където постоянно живее мъжът и бракоразводите — към населеното място, където постоянно са живели мъжът и жената до момента на фактическата им раздяла.

Всички събития (раждания, умираания, женитби и бракоразводи), станали с лица, чието постоянно местоживее е населено място, признато за град, се отнасят като „Градски събития“, независимо от това, къде е станало събитието, дали в град или в село. И обратно, всички събития, станали с лица, чието постоянно местоживее е село, се отнасят като „Селски събития“, независимо от това, къде е станало събитието, дали в град или в село.

Естественият прираст на населението представлява разликата между броя на живородените и броя на умрелите.

Източник на данните за естественото движение на населението са регистрите по гражданското състояние (регистрите за раждания, умираания и женитби) и статистическите карти за бракоразводите.

В показателя „Раждания“ е включен броят на живородените и мъртвородените деца, а не случаите на раждания, които могат да бъдат с едно, две или повече деца.

Под понятието „Раждане“ се разбира завършване на бременността, която има за резултат раждане на дете.

Понятието „Раждане“ включва раждания на живородени и мъртвородени деца, от които се изключват абортите.

Живородено дете се смята, когато при завършване на бременността независимо от продължителността ѝ, плодът е дал признаци на живот.

Признаци за живот са дишане, сърдечна дейност, пулсация на пъпната връв или волево движение на мускулите. При наличието на един от тези признаци се смята, че детето е родено живо.

Мъртвородено дете се смята, когато при завършване на бременността плодът не е показал признаци на живот и дължината му е 35 и повече сантиметра или бременността е траяла не по-малко от 28 седмици. Към мъртвородените деца не се отнасят абортите, които представляват преждевременно прекратяване на бременността, било по изкуствен или естествен начин.

За аборт се смята прекратяване на бременността, когато плодът не е показал признаци на живот и дължината му е под 35 см, или бременността е траяла по-малко от 28 седмици.

Коефициентът на раждаемостта представлява броя на живородените деца на 1 000 души от населението. Изчислен е, като броят на живородените деца през годината е отнесен към средногодишния брой на населението през същата година.

Коефициентът на смъртността, това е броят на умрелите лица на 1 000 души от населението. Броят на умрелите лица